

“S’havia dit que els sediments eren la solució, però ara sabem que no ho són”

ENTREVISTA A

Ramon J. Batalla geomorfòleg fluvial

Ramon J. Batalla és geomorfòleg fluvial, catedràtic de geografia física de la Universitat de Lleida, i un dels majors experts en la dinàmica sedimentària de l'Ebre. En una exposició a la Comissió d'Estudi per la Protecció del delta de l'Ebre al Parlament de Catalunya del 14 de juny, Batalla va exposar dades contundents i essencials per a entendre la problemàtica de l'enfonament de la plana deltaica, així com el paper de l'evolució històrica de la conca, els embassaments i els sediments.

Terres de l'Ebre Paula Pedrero

Pregunta: Durant la teua comparença al Parlament, pràcticament no vas parlar del Delta; el teu discurs es va centrar en el riu.

Resposta: Les coses s'han d'entendre des de l'origen, des de les capçaleres de les conques per a comprendre què passa riu avall. Fa falta una visió de sistema fluvial interrelacionada, que és el que intento aportar.

P: Afirmes que actualment per l'Ebre hi baixa la meitat d'aigua i un 1% respecte dels sediments de principis de segle XX.

R: La conca de l'Ebre és una conca molt transformada, que té unes activitats econòmiques molt importants: els regadiu, la producció d'energia (nuclear i hidroelèctrica), usos industrial, urbans i recreatius, etc. Això ha provocat una transformació molt profunda i sostinguda en el temps de tot el sistema, que ha afectat els fluxos d'aigua i de sediments.

P: La principal causa de la disminució del volum d'aigua és pel regadiu?

R: Podem dir que hi ha dos causes principals. El primer gran canvi

s'ha donat a les capçaleres de les conques, sobretot, al Pirineu, que produeixen molta menys aigua per la reforestació. L'abandonament rural és un fenomen ampli i extens que s'ha donat en totes les capçaleres, sobretot, a la segona meitat del segle XX. Hi ha molt més bosc i menys camps de cultiu (tradicionalment, cultiu de secà), i el bosc consumix molta aigua i hi ha menys escollament i producció d'aigua a la conca. També, menys erosió i aportació de sediments.

P: I la segona causa?

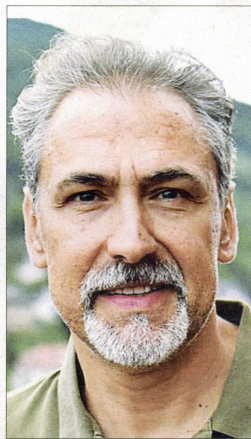
R: El creixement exponencial de les hectàrees de reg. Este va iniciar-se al segle XIX amb la construcció del canal d'Urgell, i durant la segona meitat del segle XX i XXI s'ha produït un gran boom dels canals de reg, fet que ha significat una revolució per a l'agricultura. De fet, la conca de l'Ebre és sobretot una conca agrícola: el 90 % dels usos de l'aigua es destinen al sector primari. Només cal comparar, a les conques internes –és a dir, els rius de Catalunya que no van a parar a l'Ebre–, les parts agrícola i ramadera, un 35 %, i l'ús urbà, de més d'un 60 %.

P: Segons els teus càlculs, els 20

milions de tones de sediments acumulats a Riba-Roja podrien suposar un subministrament de sediments de 2 anys a la plana deltaica. Exposes que tan sols arribarien a la plana deltaica el 15 % dels sediments –els que circulen pels canals de Xerta–, ja que el tronc principal del riu (el 85 %) desembocaria els sediments a fora, al mar. Si es transportessen els sediments per carretera, evitariem esta pèrdua?

R: Cal considerar que els canals dret i esquerre tenen molt poc pendent i, per tant, la capacitat de transportar sorra és limitada. A més, el sediment hauria d'estar net (principalment ens interessa la sorra i les graves, que és el material que necessita el Delta), s'hauria de poder treure tot, transportar-ho per aquelles carreteres que no són autopistes i injectar-ho de forma progressiva als canals. Jo crec que bona part es dipositaria al fons dels canals i s'aniria desplaçant com si fossen dunes, però no en suspensió. Desconec quines implicacions tindria pel que fa a boques i pales de reg, des d'un punt de vista hidràulic i mecànic.

P: Veus més factible transportar els sediments de Riba-Roja pel riu,

“Els sediments de Riba-roja requereixen una inversió molt important per un subministrament de només dos anys”

doncs?

R: També és complicat, perquè els sediments estan molt lluny de les preses, i per moure'ls cal fer baixar la cota de l'embassament i esperar grans riades. Hem de tenir present que Riba-Roja és un embassament molt sensible i estratègic, ja que està directament associat a les necessitats de la central nuclear d'Ascó i serveix per a refrigerar-la. Per tant, l'aigua de Riba-Roja és fonamental i ha d'estar ple per a assegurar el funcionament de la central. Són molts els obstacles. Segur que hi ha maneres, però això implica una inversió molt important per un subministrament de tan sols dos anys.

P: Exposes que els sediments a Riba-Roja no són suficients, però i si tenim en compte els sediments acumulats en tots els altres embassaments de la conca de l'Ebre?

R: A Mequinensa també hi ha sediments, però també estan molt amunt, a la coa de l'embassament, a 160 km del Delta per carretera. En este cas es podria jugar més amb el nivell de l'aigua, però si els fem avançar fins a Riba-Roja, tornem a tenir el mateix problema.

P: Antoni Canicio exposava en una entrevista al Setmanari que els grans aiguats i temporals de llevant són els que configuren el règim polsant del Delta i provoquen canvis reals en la seua morfologia. Advertia que tornaran a venir fenòmens meteorològics extrems d'estes característiques en un futur no gaire llunyà. Són les grans riades, la solució?

R: Això és impossible: les grans riades no es tornaran a produir. De riades històriques n'hi ha moltes durant els segles XVII, XVIII i XIX. Ara, però, tenim una conca i un riu que funcionen de forma diferent, i un riu que quan arriba al Delta n'està desconnectat. El riu és tan pla i està tan desconnectat hidràulicament, que el Delta ha d'atjar de ser inundable.

P: Planteges la creació d'un pla territorial integral del Delta que explore què es vol i què no es vol preservar. Quins punts creus que ha d'explorar i abordar, este pla?

R: Probablement d'aquí a cent o dos-cents anys el Delta no tindrà la forma i la dinàmica actuals. El que hem de fer és intentar repensar, prioritzar i organitzar els usos del sòl i les activitats del Delta, considerar si totes les activitats que s'hi fan tenen viabilitat i es prioritzen de la mateixa manera, o si n'hi ha algunes de més importants que altres. Això, però, són decisions polítiques.

P: Des de la Plataforma en Defensa de l'Ebre defensaven que a més d'exposar els problemes que hi ha, cal donar-hi alguna solució. Quines solucions creus que són les més viables?

R: Partint d'este pla territorial, cal decidir les àrees sensibles del Delta que cal protegir i, a partir d'aquí, determinar quins projectes d'enginyeria fluvial i de costes són els més útils.

P: Així, la solució al problema implica fer actuacions al Delta, i no al riu.

R: Crec que el resum de la meua exposició al Parlament la va fer una de les parlamentàries. Fins ara ens havíem dit que els sediments eren la solució, i avui veiem que no ho són, o no són l'única. Poden ser puntualment una part de la solució, però no la definitiva, ja que tenim un sistema conca-riu-delta massa desequilibrat. ■

Àrea #DeltebreTerritori
Gestió Territorial

Edicte

La Junta de Govern Local ha aprovat inicialment, en la sessió ordinària de 13 de juliol de 2022, el projecte executiu d'urbanització de la plaça 20 de maig de Deltebre, redactat per l'arquitecte Sr. Marc Ferrando Torrubiano, amb un import total de 363.895,99 € (tres-cents seixanta-tres mil vuit-cents noranta-cinc euros amb noranta-nou cèntims) de pressupost d'execució per contracta.

Aquest projecte s'exposa al públic pel termini de 30 dies d'acord amb allò que s'estableix a l'art. 37 del Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals, aprovat per Decret 179/1995, de 13 de juny, a fi que els interessats legítims puguin examinar-lo i adduir-hi en contra les reclamacions que considerin pertinents.

Al tauler d'anuncis electrònic d'aquest Ajuntament hi haurà igualment exposat aquest edicte i a l'Àrea de #DeltebreTerritori subàrea de gestió territorial podrà examinar-se el projecte en hores d'oficina.

Deltebre (Delta de l'Ebre), 14 de juliol de 2022
El secretari act.,
David Torres Fabra